

Hiv is de pandemie van vandaag en morgen

Ongelijkheid houdt hiv in stand

Inhoud

- 4 Voorwoord** van Mark Vermeulen, directeur
Aidsfonds-Soa Aids Nederland

Samenvatting:

- 8 De bestrijding van hiv in de wereld loopt vast**

- 10 Hiv in de wereld**

Ongelijkheid op de wereldkaart

Ongelijke behandeling

Ongelijke toegang tot preventie

Ongelijke financiering

- 31 Aidsfonds en partners**

- 32 Bronnen**

Voorwoord

"The global AIDS response is in severe danger. It has been derailed by global crises, from the colliding pandemics of HIV and COVID, to the war in Ukraine and the resulting global economic crisis. Progress has been stalled, inequalities have widened, resources have shrunk and millions of lives are now at risk. If we are not making rapid progress then we are losing ground. Let us remember the millions of preventable deaths we are trying to stop."

Winnie Byanyima,
Executive Director of UNAIDS

Het begon zo'n 10 jaar geleden met kleine 'hotspots' in de wereld, waar hiv, het virus dat aids veroorzaakt, niet onder controle was. Terwijl in de rest van de wereld hiv bezig was met een gestage afname, waren er een paar landen waar nieuwe hiv-infecties toch weer toenamen en waar opvallend veel mensen overleden aan aids. Die zogenaamde 'hotspots' kwamen elk jaar weer terug in beeld met steeds hogere aantallen hiv-infecties. Bovendien bleken die hotspots zich in de loop van de jaren flink uit te breiden. Dit jaar zien we een schrikbarend aantal landen, meer dan 40 verspreid over de wereld, waar de hiv-epidemie weer groeit. Dat is een zorgwekkende ontwikkeling. Voor het eerst zijn er nu grote en dichtbevolkte regio's in de wereld waar hiv toeneemt omdat mensen er niet de juiste zorg krijgen. Door uitsluiting en ongelijkheid in de wereld is hiv de pandemie van vandaag én van morgen.

De hiv-epidemie die al 40 jaar lang duurt, zouden we eindelijk kunnen beëindigen. Niemand hoeft nog te overlijden aan aids.

We hebben de levensreddende medicijnen om dat te voorkomen. Niemand hoeft nog hiv op te lopen. We hebben preventieve middelen die zeer effectief zijn. Juist de medische ontwikkelingen van de afgelopen jaren zijn zo bijzonder hoopvol. Je kan nu kiezen of je elke dag een pil tegen hiv neemt, of elke 2 maanden een injectie in je bil met hetzelfde medicijn. Binnenkort is er een kleine capsule in je arm die iedere dag de juiste hoeveelheid hiv-medicijn afgeeft. Voor heel veel mensen die ver weg wonen van een kliniek of arts is dat een levensreddende uitkomst. Al deze mensen kunnen hiv dan ook niet meer overdragen aan anderen. Eindelijk is er nu ook een medicijn op maat beschikbaar voor kinderen met hiv. Ook het hiv-preventiemiddel PrEP kan je sinds dit jaar innemen via een pil óf een injectie om de 2 maanden. Voor vrouwen is er een vaginale ring met het hiv-preventiemiddel, dus elke vrouw waar ook ter wereld kan nu zelf beslissen of ze zichzelf wil beschermen tegen hiv. En hiv-zelftesten komen nu wereldwijd en betaalbaar, voor de prijs van \$ 1,-, de markt op. Dat zijn geweldige verbeteringen om de verspreiding van hiv doeltreffend de pas af te snijden.

We hebben dus de middelen, we weten wie we hiermee moeten bereiken en we weten precies wat we moeten doen. Dat zou

logischerwijze moeten leiden tot snelle afname van hiv overal in de wereld en tot het inluiden van het einde van aids. Het is tenslotte ook één van de internationale duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties voor 2030. Maar het gaat niet lukken. In sommige landen wel, maar in heel veel landen gaat het niet gebeuren.

Dat komt maar voor een deel door de recente corona-pandemie en de economische crisis die daarop volgde. Dit heeft de bestrijding van hiv op een laag pitje gezet. Dankzij de veerkracht van de getroffen mensen en gemeenschappen zelf en de inzet van lokale gezondheidswerkers, is het ergste scenario voorkomen. Er is werkelijk alles op alles gezet om mensen met hiv te blijven bereiken met hun levensreddende medicijnen. Maar er is in de afgelopen twee jaar in te veel landen minder getest op hiv. Dat betekent dat er nu veel mannen, vrouwen en kinderen niet weten dat ze hiv hebben en dus risico lopen op aids en intussen het virus ook doorgeven aan anderen.

Daarnaast heeft de oorlog in Oekraïne geleid tot enorme verhogingen van de energie- en de voedselprijzen. Dat brengt de meest kwetsbare mensen overal in de wereld in acute problemen. Voor mensen met hiv die dagelijks een pil moeten slikken is voedsel essentieel om die medicatie goed te laten werken. Veel mensen kunnen niet meer elke dag rekenen op voedsel en onderbreken daarom noodgedwongen hun hiv-behandeling.

Het is duidelijk dat de diepe ongelijkheid in de wereld, tussen rijk en arm, tussen bevoorrecht en achtergesteld de hiv-epidemie in stand houdt. Dat zien we al 40 jaar lang. Bijvoorbeeld toen de hiv-medicijnen voor het eerst beschikbaar kwamen, was dat in het rijke Westen en pas jaren later in Afrikaanse landen, waar ondertussen de hiv-epidemie was geëxplodeerd.

Schokkend is dat het fundamentele recht op goede gezondheidszorg niet erkend wordt in een toenemend aantal landen in de wereld. Discriminatie van mensen, genderongelijkheid en het bij wet verbieden en bestraffen van je seksuele geaardheid zijn de belangrijkste redenen waarom de medische oplossingen de hiv-epidemie niet kunnen stoppen. De enkele infectiehaarden van zo'n 10 jaar geleden zijn intussen uitgewaaid over de wereld.

Om ongelijkheid te bestrijden heb je sterke politieke leiders nodig, die niet discrimineren en die opkomen voor de rechten van alle mensen. In de regio's en landen waar hiv toeneemt, gebeurt precies het tegenovergestelde. Jonge vrouwen mogen er niet beslissen over hun eigen lichaam. Homomannen en transgender personen, sekswerkers en druggebruikers, worden buitengesloten en krijgen niet de zorg die ze nodig hebben. Conservatieve leiders, die vaak handelen op religieuze gronden, maken een beleid dat niet de rechten erkent van mensen die het meeste risico lopen op hiv. Dat is meedogenloos én desastreus voor de wereldwijde aidsbestrijding. Het groeiend conservatisme in de wereld brengt bewust miljoenen mensenlevens in gevaar en stuurt ons allen uiteindelijk de verkeerde kant op: niet naar het einde van aids in de wereld.

"Although most countries that fight HIV, TB and malaria have started to recover from the ravages of COVID-19, we need to accelerate our efforts if we are to fully recover lost ground and get back on track towards ending these diseases by 2030."

Peter Sands,
Executive Director of the
Global Fund

In Nederland weten we dat het anders kan. Hier krijgen we de hiv-epidemie wel onder controle, dankzij de inzet van wetenschappers, artsen en van de betrokken mensen zelf. Maar ook omdat de zorg en het beleid hier gestoeld zijn op respect voor de rechten van alle mensen. In Nederland sluiten we niemand uit en wat in Nederland kan moet ook elders mogelijk zijn. Het is aan de Nederlandse overheid om de voortrekkersrol te blijven opnemen, gezondheidsrechten, van vrouwen en minderheden in het bijzonder, te blijven verdedigen en de internationale financiering van de aidsbestrijding met overtuiging te blijven steunen. Dat is hard nodig, want sommige westerse donoren haken af.

Hiv is niet de pandemie van gisteren, maar van vandaag én morgen. De wereldwijde ambitie om een einde te maken aan aids mag niet verminderen. Niet nu we al zo'n lange weg hebben afgelegd. We moeten juist de vooruitgang in de strijd tegen hiv nu versnellen. Door te investeren in gelijke toegang tot hiv-preventie en zorg voor iedereen die dat nodig heeft. Door discriminerende wetten te schrappen die mensen uitsluiten vanwege hun genderidentiteit of seksuele geaardheid. In het belang van iedereen is het essentieel om medische vooruitgang boven ideologie en vooroordelen te stellen. Hier is politieke moed en leiderschap voor nodig. En dat blijft Aidsfonds ondersteunen, uit liefde voor alle liefdes.

Stop ongelijkheid, stop aids.

Mark Vermeulen, directeur Aidsfonds-Soa Aids Nederland
1 december 2022

Samenvatting:

De bestrijding van hiv in de wereld loopt vast

We slaan alarm. In steeds meer landen en regio's in de wereld groeit de hiv-epidemie opnieuw. De bestrijding van hiv in de wereld loopt vast. We zijn ver verwijderd van de ambitie om een einde te maken aan één van de dodelijkste epidemieën in de wereld, die van hiv en aids.

De hiv-epidemie zou na 40 jaar op zijn einde moeten lopen, maar in plaats daarvan neemt hij in omvang toe. In grote en dichtbevolkte regio's van de wereld neemt het aantal nieuwe hiv-infecties dramatisch toe. In Oost-Europa, Centraal-Azië, het Midden-Oosten en Noord-Afrika is de hiv-epidemie de afgelopen 10 jaren structureel gegroeid. In 45 landen in de wereld liepen meer mensen hiv op dan het jaar daarvoor. Dit brengt de wereldwijde bestrijding van de hiv-epidemie tot stilstand.

Het afgelopen jaar 2021 kwamen er opnieuw **1,5 miljoen** mensen bij met een nieuwe hiv-infectie. Er overleden ruim **650.000** mensen aan de gevolgen van aids, dat is slechts een fractie minder dan het jaar ervoor. Met de beschikbare geneesmiddelen en wetenschap zijn deze sterfgevallen onnodig want ze zijn volledig te voorkomen. Van alle mensen met hiv in de wereld, nu **38,4 miljoen** mensen, krijgt zo'n **75%** een behandeling. Nog steeds worden **10 miljoen** mensen niet bereikt met levensreddende medicijnen.

Risicogroepen

Het aantal hiv-infecties bij de risicogroepen is flink toegenomen, **van 62% naar 70%** in 2021. Homomannen, transgender personen, sekswerkers en druggebruikers en hun seksuele partners, worden in steeds meer landen gestigmatiseerd en gediscrimineerd. Hierdoor hebben ze niet tot nauwelijks toegang tot preventiemiddelen en medicijnen.

In El Salvador bijvoorbeeld is het aantal hiv-infecties onder mannen die seks hebben met mannen in **1 jaar tijd verdubbeld** en onder transgender vrouwen **8 keer** groter dan het jaar daarvoor. In Rusland hebben druggebruikers en hun partners **35 keer** meer kans op hiv dan andere volwassenen.

De wereldwijde toename van hiv-infecties is vooral zichtbaar onder jongeren, in de leeftijdsgroep van **15 tot 24 jaar**. Meisjes en jonge vrouwen in sub-Sahara Afrika worden onevenredig hard getroffen door hiv. Ze lopen **drie keer meer** kans op hiv dan jongens van dezelfde leeftijd. Gebrek aan onderwijs en voorlichting en geen zeggenschap

over het gebruik van een condoom zijn belangrijke oorzaken. Het fysieke geweld tegen vrouwen is het afgelopen jaar, tijdens de coronapandemie, toegenomen.

Nog steeds zijn er kinderen die hiv krijgen, meestal via hun moeder tijdens de zwangerschap en borstvoeding. Afgelopen jaar opnieuw **160.000**. Deze infecties hadden met een betere prenatale zorg volledig voorkomen kunnen worden. Van de **1,7 miljoen** kinderen met hiv krijgt slechts **de helft** medicijnen. Kinderen maken **4 procent** uit van de mensen die leven met hiv wereldwijd, en **15 procent** van de aids-gerelateerde sterfgevallen.

Minder budget

De afgelopen jaren neemt ook de financiering van de wereldwijde aidsbestrijding af, terwijl er juist meer geld nodig is om de schade van de coronapandemie te herstellen.

De landen waar de meeste mensen met hiv leven, hebben hun budget voor de hiv-bestrijding voor het tweede opeenvolgende jaar bevroren. Het geld was nodig voor de bestrijding van corona en de economische crisis die daarop volgde.

"People are exhausted with epidemics and pandemics. We have to fight twice as hard to get HIV back on the radar screen where it belongs. We must remain fully committed to the kinds of engagement needed to get us on a course to reach our goal of a world where HIV infections are uncommon and HIV deaths rare."

Dr. Anthony Fauci,
Director of the National Institute of Infectious Diseases/Chief Medical Advisor to the President of the United States

Veel westerse donorlanden, met uitzondering van de VS, laten het opnieuw afweten. De afgelopen **10 jaar** verminderde hun bijdrage aan aidsbestrijding in lage- en middeninkomens landen met **57%**. Afgelopen jaar was er weer **6% minder** internationaal geld voor de aidsbestrijding beschikbaar dan het jaar daarvoor. Daardoor is er nu een tekort ontstaan van **8 miljard US Dollar** op het budget dat nodig is om een einde te maken aan aids in **2030**.

Het Global Fund, het wereldfonds ter bestrijding van hiv, tbc en malaria, riep juist dit jaar internationale donoren, waaronder Nederland, op om hun bijdrage voor de komende 3 jaren aanzienlijk te verhogen, met **30%**. Sommige landen gaven gehoor aan die oproep. De Nederlandse regering deed dit niet en verhoogde haar bijdrage met **15%**.

Hiv in de wereld

38,4 miljoen

mensen wereldwijd
leven met hiv
1,5 miljoen mensen met
hiv erbij dit jaar

28,7 miljoen

mensen hebben toegang tot
levensreddende medicijnen,
dat is **75%** van alle mensen
met hiv

650.000

mensen sterven aan de
gevolgen van aids het
afgelopen jaar

1,5 miljoen

mensen liepen hiv op in 2021

**VN-doel in 2025:
minder dan 500.000 nieuwe
hiv-infecties**

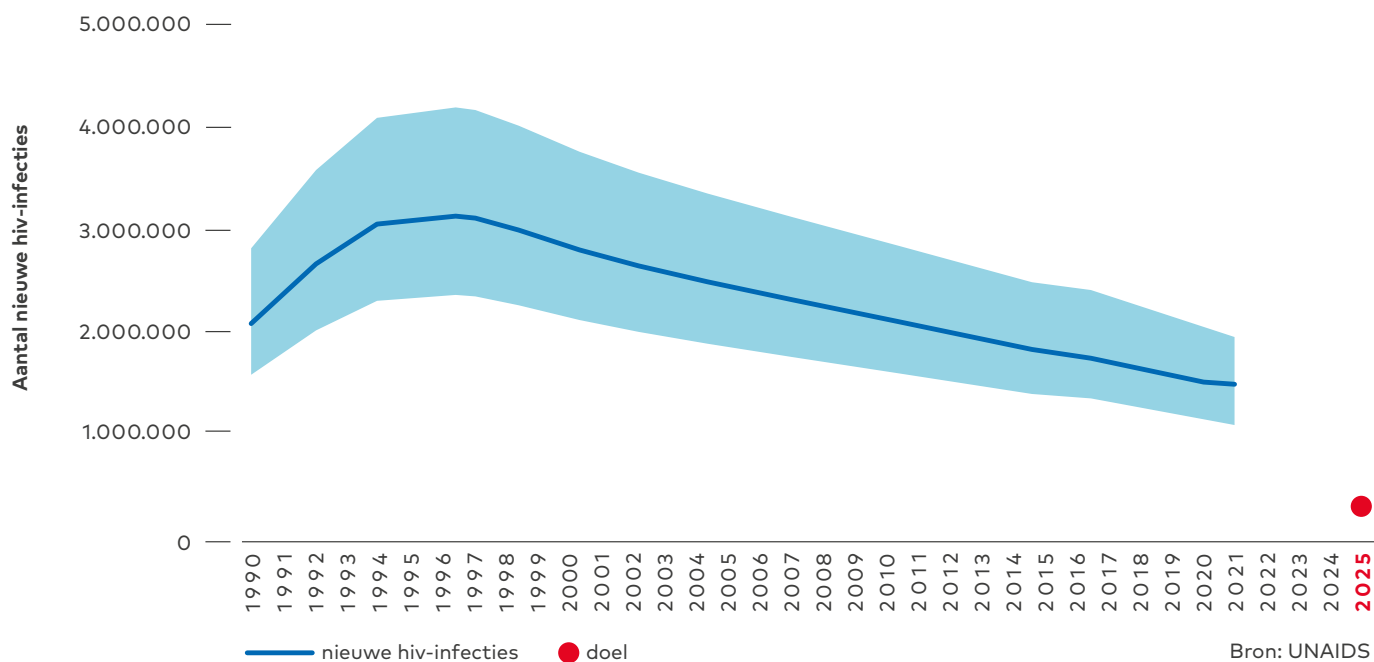
650.000

mensen sterven aan de
gevolgen van aids in 2021

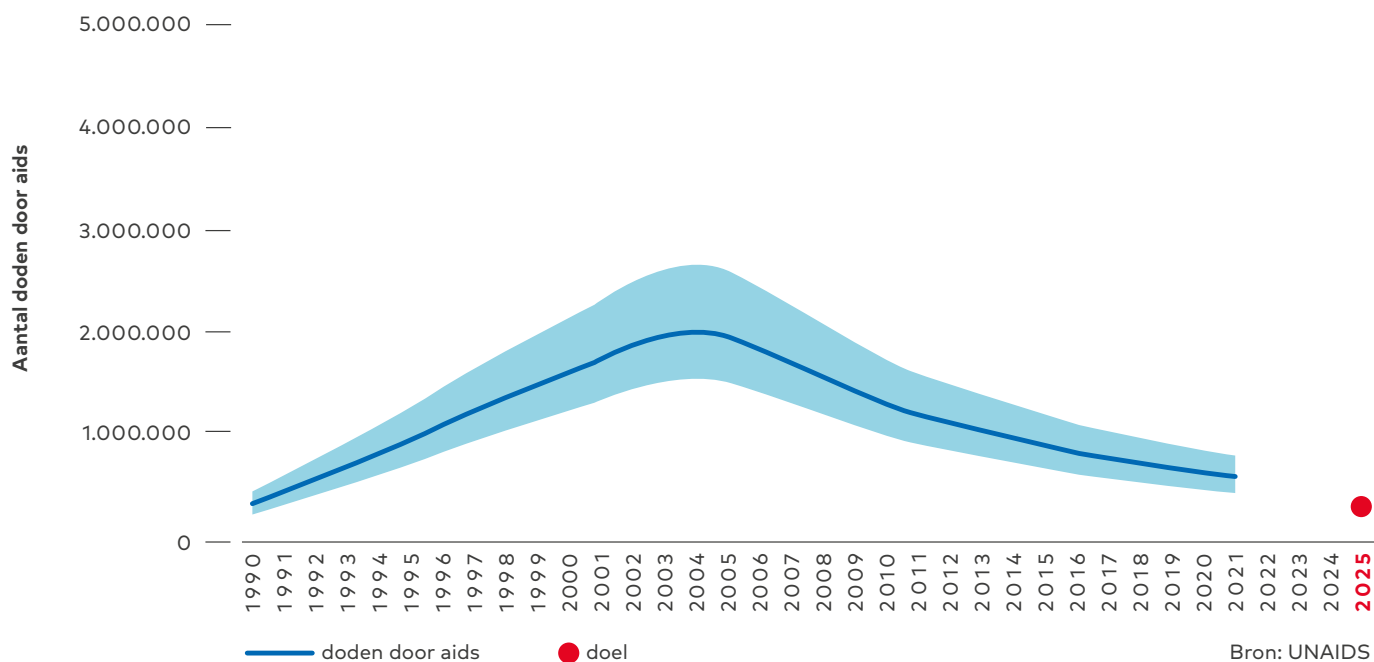
**VN-doel in 2025:
minder dan 500.000 doden
aan de gevolgen van aids**

Wereldwijd staat de hiv-bestrijding stil

Nieuwe hiv-infecties in 2021 wereldwijd, ten opzichte van het internationale doel in 2025

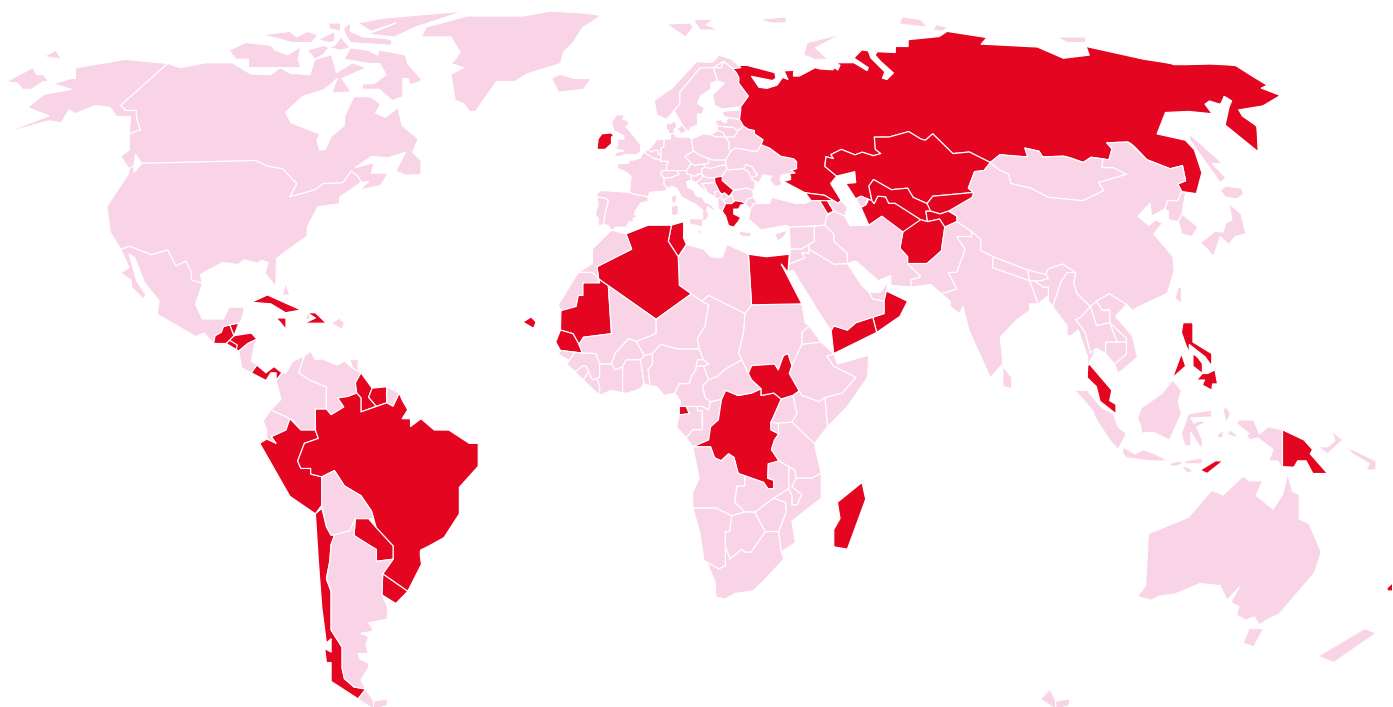

Doden aan de gevolgen van aids in 2021 wereldwijd, ten opzichte van het internationale doel in 2025

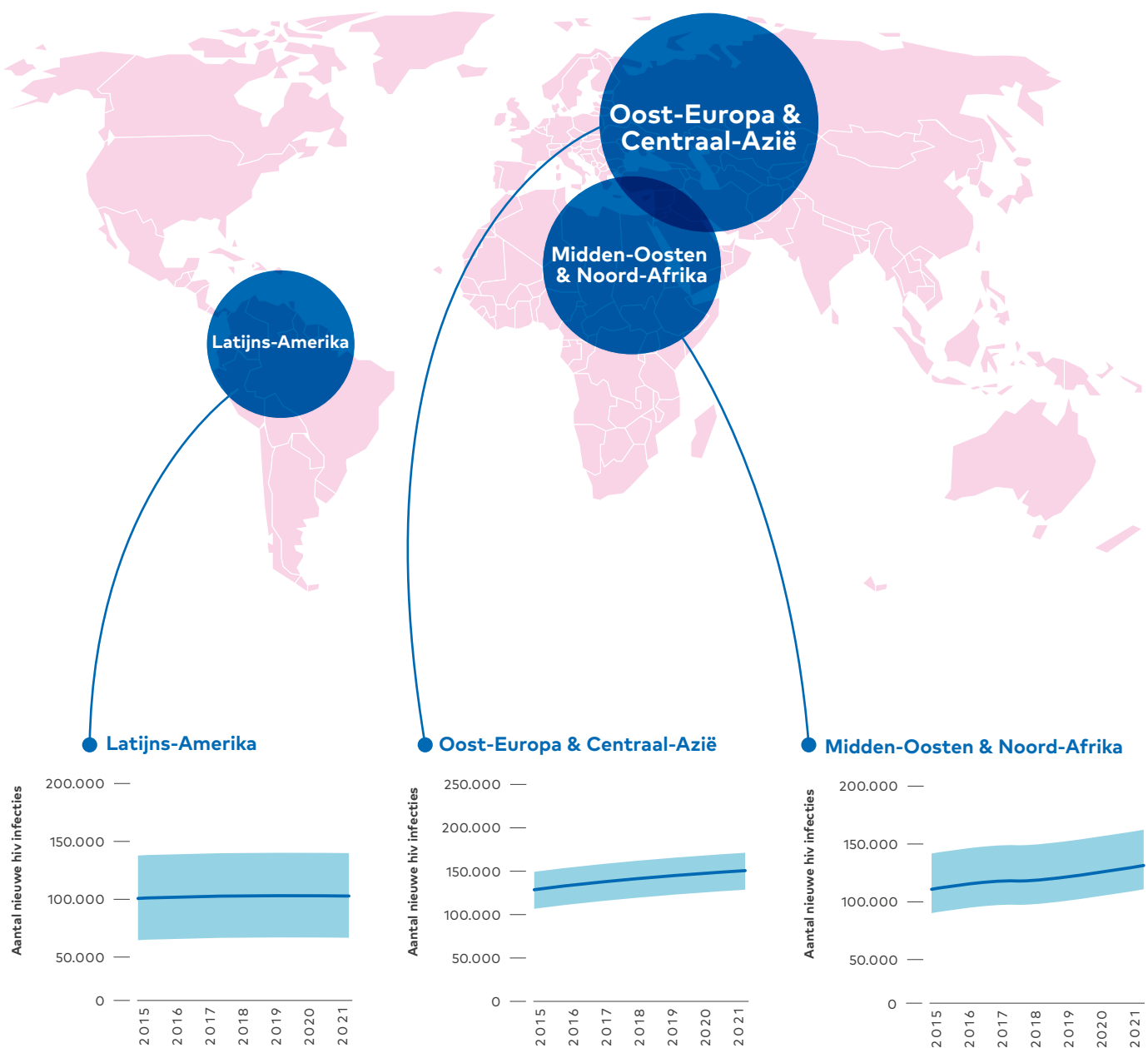
Ongelijkheid op de wereldkaart

In deze landen is hiv toegenomen de afgelopen 10 jaar

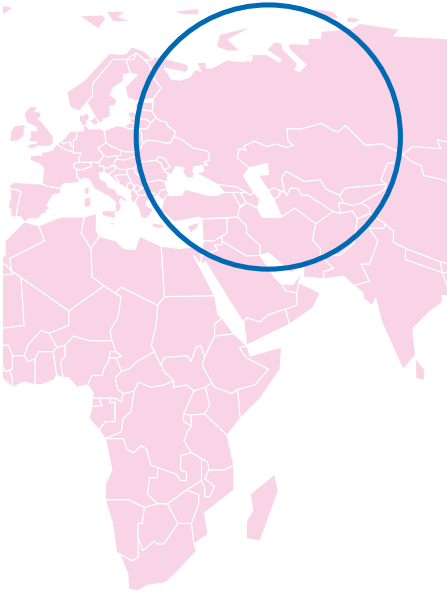

Afghanistan, Algerije, Armenië, Belize, Brazilië, Chili, Congo, Costa Rica, Cuba, Dominicaanse Republiek, Egypte, El Salvador, Equatoriaal-Guinea, Fiji, Filippijnen, Georgië, Griekenland, Guatemala, Guyana, Honduras, Ierland, Jamaica, Jemen, Kaapverdië, Kazachstan, Kirgistan, Madagascar, Maleisië, Mauritanië, Oezbekistan, Oman, Papoea-Nieuw-Guinea, Paraguay, Peru, Rusland, Senegal, Servië, Soedan, Suriname, Tadzjikistan, Timor-Leste, Tunesië, Turkmenistan, Uruguay en Zuid-Soedan.

In deze regio's is hiv toegenomen sinds 2010

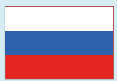

Oost-Europa & Centraal-Azië

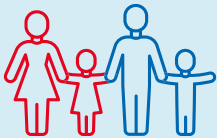

↑ **48%**

Oost-Europa en Centraal-Azië heeft de snelst groeiende hiv-epidemie in de wereld: een toename van hiv met **48% sinds 2010** – een toename van het aantal doden aan de gevolgen van aids met **32% sinds 2010**. Er leven **1,8 miljoen** mensen met hiv.

Rusland

1.560.000

mensen met hiv officieel
geregistreerd in 2021

71.019

mensen met hiv
erbij in 2021

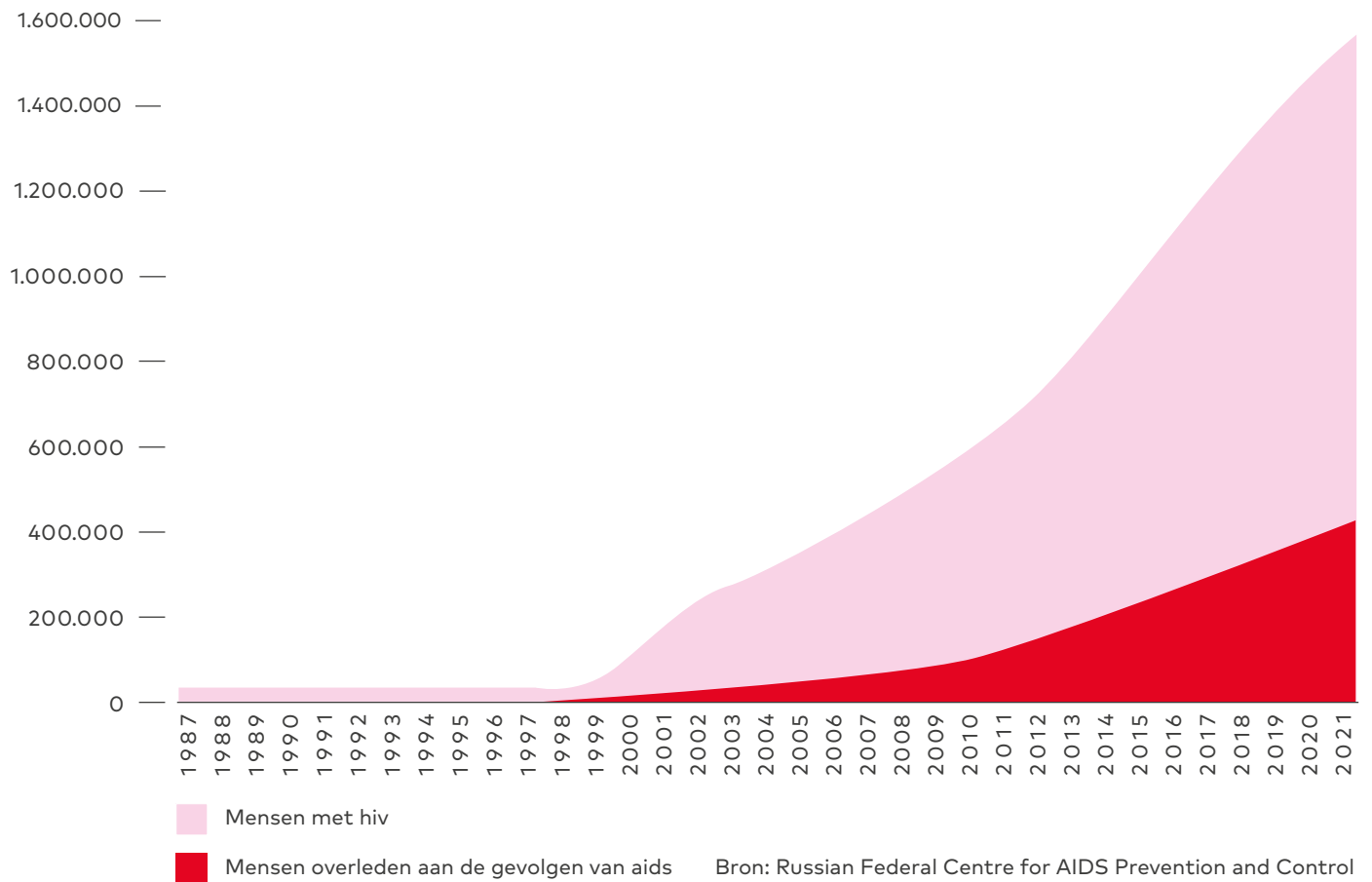

34.093

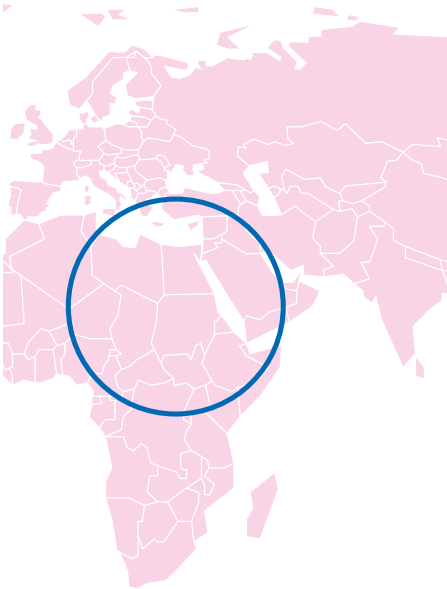
mensen overleden aan de
gevolgen van aids in 2021,
stijging van **5,9%**

Rusland is het land in de wereld waar hiv het snelste toeneemt, sinds 2010 met **61,5%**. De epidemie brak uit onder mensen die drugs gebruiken en hun partners, maar inmiddels is hiv verspreid over de hele bevolking. **Tweederde** van de nieuwe hiv-infecties het afgelopen jaar is overgedragen via heteroseksueel contact. Meer dan 85% van de mensen met een nieuwe hiv-infectie zijn 35 tot 45 jaar oud. De helft zijn mannen, maar het aantal vrouwen met hiv neemt elk jaar verder toe. In 2021 waren er **1,56 miljoen** mensen met hiv officieel geregistreerd. Er overleden **6% meer** mensen aan de gevolgen van aids dan het jaar daarvoor.

Aantal hiv-infecties en doden door aids in Rusland van 1987 tot 2021

Midden-Oosten en Noord-Afrika

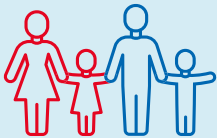

↑ 33%

In het Midden-Oosten en Noord-Afrika stijgt hiv met **33% sinds 2010**. **85%** van de nieuwe hiv-infecties komen voor bij de mensen uit de risicogroepen en hun partners. Mannen die seks hebben met mannen worden in deze regio bij wet gediscrimineerd en hebben geen toegang tot preventie en zorg.

Zuid-Soedan

170.000

mensen met hiv,
27% krijgt levensreddende
hiv-medicijnen

17.000

mensen met hiv
erbij in 2021

8.000

mensen overleden aan de
gevolgen van aids in 2021

Zuid-Soedan kent de grootste stijging van nieuwe hiv-infecties in de regio. Er leven **170.000** mensen met hiv, slechts **27%** krijgt levensreddende medicijnen. **Dubbel** zoveel vrouwen als mannen lopen er een hiv-infectie op.

Latijns-Amerika

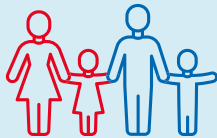

↑ **5%**

Latijns Amerika was oorspronkelijk heel succesvol in de aanpak van hiv, maar er is een toename van **5% sinds 2010**. Er leven **2,2 miljoen** mensen met hiv. Dit is een nieuwe regio waarin hiv weer toeneemt. Dit komt door dictatoriale regimes en conservatief beleid dat bewust mensen uitsluit van hiv-zorg.

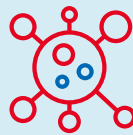

El Salvador

25.000

mensen met hiv,
59% krijgt levensreddende
hiv-medicijnen

1.100

mensen met hiv
erbij in 2021

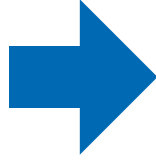
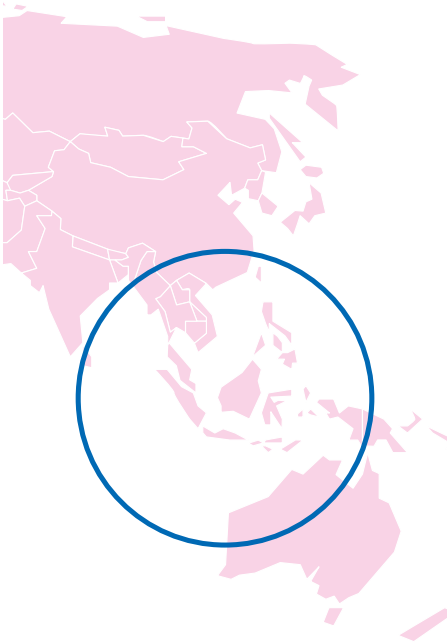

1.000

mensen overleden aan de
gevolgen van aids in 2021

In El Salvador is het aantal hiv-infecties onder mannen die seks hebben met mannen in 1 jaar tijd **verdubbeld** en onder trans vrouwen **8 keer** groter dan het jaar daarvoor. **27%** van de vrouwen met hiv hebben seksueel geweld ervaren. Er leven **25.000** mensen met hiv, slechts **59%** van hen krijgt medicijnen.

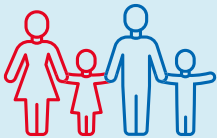
Azië en de Pacific

In Azië en de Pacific leven **6 miljoen** mensen met hiv, **86%** van hen krijgt medicijnen. In 's werelds dichtstbevolkte regio nemen hiv-infecties na jaren van afname nu toe. De inspanningen om hiv fors terug te dringen, in Vietnam bijvoorbeeld lukte dat met meer dan **45%**, worden teniet gedaan door landen en regimes die het recht op zorg en gezondheid voor iedereen niet respecteren.

Filippijnen

140.000

mensen met hiv,
41% krijgt levensreddende
hiv-medicijnen

21.000

mensen met hiv
erbij in 2021

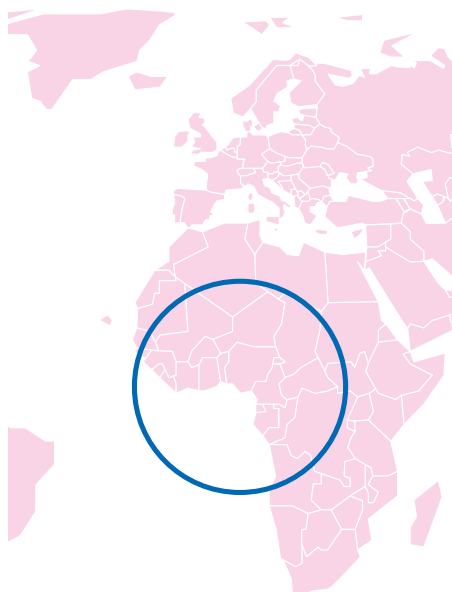

1.200

mensen overleden aan de
gevolgen van aids in 2021

De Filippijnen laten een dramatische toename van hiv-infecties zien onder mannen die seks hebben met mannen, hiv onder hen is er **vervijfvoudigd sinds 2010**. Homomannen, sekswerkers en druggebruikers en hun partners worden bij wet gediscrimineerd en hebben moeilijk tot geen toegang tot preventie en zorg. Er leven **140.000** mensen met hiv, bijna allemaal mannen. Nog niet de helft, **41%**, krijgt een levensreddende behandeling.

West- en Centraal-Afrika

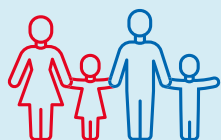

↓ **43%**

In West- en Centraal-Afrika leven **5 miljoen** mensen met hiv. In deze regio wordt de hiv-epidemie kleiner: hiv is afgenomen met **43% sinds 2010**. Nog steeds is **74%** van de nieuwe hiv-infecties te vinden onder mensen uit de risicogroepen en hun partners.

Nigeria

1.900.000

mensen met hiv,
90% krijgt levensreddende
hiv-medicijnen

74.000

mensen met hiv
erbij in 2021

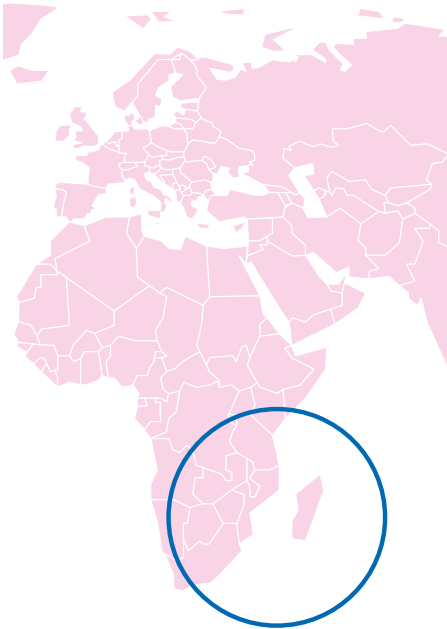

51.000

mensen overleden aan de
gevolgen van aids in 2021

In Nigeria leven **1,9 miljoen** mensen met hiv, meer dan **60%** van hen is vrouw. **90%** van alle mensen met hiv heeft toegang tot levensreddende medicijnen. Sinds 2010 is hiv hier afgenomen met **39%**.

Oost- en Zuidelijk Afrika

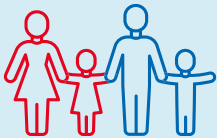

↓ **44%**

In de regio van Oost- en Zuidelijk Afrika leven de meeste mensen met hiv: **54%** van alle mensen met hiv in de wereld. Dat zijn **20,6 miljoen** mensen met hiv. In deze regio is de afgelopen jaren enorme vooruitgang geboekt, maar in plaats van een versnelling is hier juist weer een vertraging merkbaar. **Sinds 2010** is hiv hier afgenomen met **44%**. Zuid-Afrika en Tanzania zijn hier koplopers. Toch worden meisjes en jonge vrouwen, tot 24 jaar, hier onevenredig hard getroffen, zij dragen bij aan **67%** van alle nieuwe hiv-infecties.

Botswana

360.000

mensen met hiv,
92% krijgt levensreddende
hiv-medicijnen

7.200

mensen met hiv
erbij in 2021

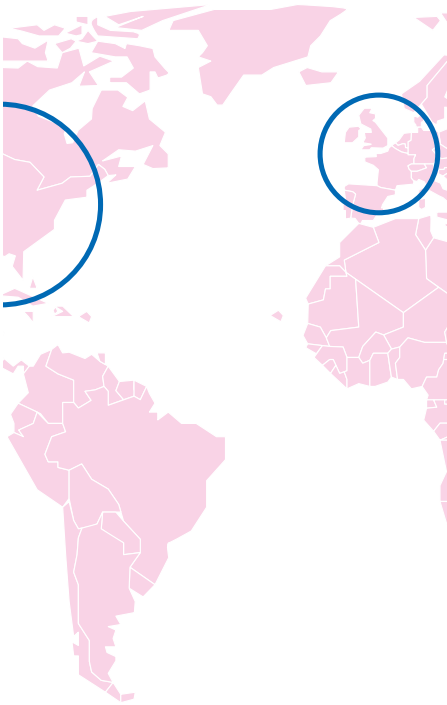

4.600

mensen overleden aan de
gevolgen van aids in 2021

Botswana staat op het punt om hiv te verslaan. Dankzij twee decennia van gericht beleid is Botswana het tweede land in de wereld dat de VN-doelen heeft gehaald. Dat betekent dat **95%** van de mensen met hiv hun status kent. Van hen is meer dan **95%** in behandeling, en bij nog eens **95%** is dat zo succesvol dat het virus niet meer overgedragen kan worden. Daarmee wordt het einde van de hiv-epidemie ingeluid. Er leven nu **360.000** mensen met hiv in Botswana. In 2020 was Eswatini het eerste land dat de 95-95-95 doelen haalde.

West- en Centraal-Europa en Noord-Amerika

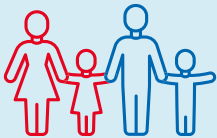

↓ **16%**

In West- en Centraal-Europa en Noord-Amerika leven **2,3 miljoen** mensen met hiv. **Sinds 2010** is hiv afgenomen met **16%**, maar bijna uitsluitend onder de witte bevolking. Raciale ongelijkheid in Groot-Brittannië en in de Verenigde Staten leiden tot toenemende hiv-infecties onder zwarte homomannen. In West-Europa zijn enkele landen goed op weg om het einde van de hiv-epidemie te bereiken, waaronder Zweden en Nederland.

Nederland

24.000

mensen met hiv,
94% krijgt levensreddende
hiv-medicijnen

427

mensen met hiv-diagnoses
in 2021

13

mensen overleden aan de
gevolgen van aids in 2021

In Nederland is het einde van de hiv-epidemie in zicht. Het afgelopen jaar waren er nog maar **427** nieuwe hiv-diagnoses. De dalende trend zet door. De grote daling van hiv is vooral merkbaar onder mannen die seks hebben met mannen, mede dankzij de inzet van het hiv-preventiemiddel PrEP.

Hoewel **94%** van alle mensen met hiv in Nederland in behandeling is, zijn er naar schatting nog steeds **1.700** mensen die hiv hebben maar het niet weten. Late hiv-diagnoses komen helaas nog steeds voor, vooral onder **50-plussers** en meer onder heteromannen en vrouwen dan onder homomannen. Sommige mensen hebben dan al aids ontwikkeld. Er overleden het afgelopen jaar **13** mensen aan de gevolgen van aids.

Wat doet Aidsfonds voor LHBTI?

In Zimbabwe werken we samen met vertegenwoordigers van de LHBTI gemeenschap, GALZ. Met steun van de Nederlandse overheid trainen we gezondheidswerkers bij diverse klinieken om de stigmatisering en discriminatie te verminderen. LHBTI's gaan in gesprek met ze over hun persoonlijke ervaringen met de dienstverlening. Dat brengt inzicht en begrip. Gebleken is dat in de 4 klinieken waar de trainingen nu zijn gegeven, de houding van artsen en verpleegkundigen is veranderd en LHBTI's beter behandeld worden. Toch blijft de stigmatisering en discriminatie van mensen met hiv hoog. Het ministerie van volksgezondheid van Zimbabwe overweegt om deze trainingen uit te breiden naar de particuliere zorgfaciliteiten.

Shanikwa (23) uit Kenia is transgender vrouw. Ze is uit huis gezet door haar vader en worstelt elke dag om aan geld en eten te komen. Werk vinden is lastig door het stigma. Daarom verdient ze geld met sekswerk.

"Trans personen weten niet waar ze naartoe moeten. Een paar jaar terug dreigden de verplegers in de kliniek om de stamoudsten te laten komen om mij naar de politie te brengen. Artsen slingeren soms beschuldigingen en verwensingen naar je hoofd: Jullie veranderen onze kinderen in homo's! Jullie verspreiden ziektes in ons land! Sommigen van ons plegen zelfmoord, omdat we niet weten waar we met onze medische problemen naartoe moeten."

Samuel (20) uit Kenia heeft hiv. Hij is verstoten door zijn familie en is noodgedwongen in sekswerk beland. Hij valt op mannen, maar seks tussen mannen is strafbaar in Kenia, er staat een gevangenisstraf van 14 jaar op. Om die reden kan Samuel niet zomaar aankloppen bij een kliniek om medische hulp te krijgen.

"Als het personeel vermoedt dat ik homo ben, lezen ze verzen uit de Bijbel voor, jagen ze me weg of bellen de politie. Als andere bezoekers horen over je geaardheid, loop je de kans om in elkaar te worden geslagen. Een arrestatie is nog het minst verschrikkelijke wat je kan overkomen. Hierdoor durven veel homo's een kliniek niet eens te bezoeken om zich te laten testen op hiv."

Wat doet Aidsfonds voor sekswerkers?

In Zuid-Afrika bouwen we aan een betere verstandhouding tussen sekswerkers en politie. Het doel is om het gewelddadig optreden van de politie te stoppen. 39% van de sekswerkers geeft aan daar mee te maken te hebben, 24% van hen spreekt zelfs van seksueel geweld. Een aangifte van een sekswerker wordt amper serieus genomen, slechts 21% leidt tot een behandeling van de aangifte. Door trainingen in het HandsOff programma, sinds 2018, ontstaat er meer wederzijds begrip en respect. Een baanbrekende samenwerkingsovereenkomst tussen de Zuid-Afrikaanse Politie Diensten (SAPS) en sekswerkers heeft zelfs geleid tot een aanzienlijke vermindering van geweld en het voorkomen van nieuwe hiv-infecties onder sekswerkers in Zuid-Afrika. De trainingen zijn intussen formeel opgenomen in de politie-opleiding van de meeste districten in Zuid-Afrika.

Ongelijke behandeling

Risicogroepen nog kwetsbaarder

Het aantal nieuwe hiv-infecties bij de risicogroepen is verontrustend toegenomen, van **62%** in 2020 naar **70%** in 2021. Homomannen, transgender personen, sekswerkers en druggebruikers en hun partners, worden in steeds meer landen gestigmatiseerd en gediscrimineerd. Hierdoor hebben ze slecht toegang tot preventiemiddelen en levensreddende medicijnen.

Risico op hiv in 2021 is:

35
keer
groter

onder mensen die
intraveneus drugs
gebruiken dan onder
andere volwassenen

30
keer
groter

onder vrouwelijke
sekswerkers dan
onder andere vrouwen
(tot 49 jaar)

28
keer
groter

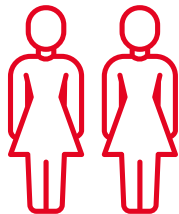
onder mannen die seks
hebben met mannen dan
onder heteromannen

14
keer
groter

onder transgender
vrouwen dan onder
volwassen vrouwen

Jonge vrouwen lopen een verhoogd risico op hiv

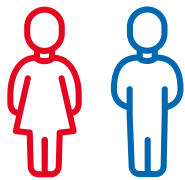
Meisjes en jonge vrouwen in Sub-Sahara Afrika worden onevenredig hard getroffen door hiv. Ze lopen **drie keer meer** kans op hiv dan jongens van dezelfde leeftijd. Gebrek aan onderwijs en voorlichting en geen zeggenschap over het gebruik van een condoom zijn belangrijke oorzaken. Het fysieke geweld tegen vrouwen is het afgelopen jaar, tijdens de coronapandemie, toegenomen.

- Elke **3** minuten een nieuwe hiv-infectie onder meisjes en jonge vrouwen (15-24 jaar)
- **25%** van de nieuwe hiv-infecties in landen van Sub-Sahara Afrika treft meisjes en jonge vrouwen (15-24 jaar), terwijl ze maar 10% van de bevolking vormen
- Aids is wereldwijd de belangrijkste doodsoorzaak onder jonge vrouwen tot 49 jaar

Kinderen worden vergeten

Nog steeds zijn er **kinderen** die hiv krijgen, meestal via hun moeder tijdens de zwangerschap en borstvoeding. Afgelopen jaar waren dat **160.000** kinderen. Deze infecties hadden met een betere prenatale zorg volledig voorkomen kunnen worden. Van de **1,7 miljoen** kinderen met hiv krijgt slechts **de helft** medicijnen. Kinderen maken **4 procent** uit van de mensen die leven met hiv wereldwijd, en **15 procent** van de aids-gerelateerde sterfgevallen.

- **1,7 miljoen** kinderen (0-14jaar) met hiv
- **52%** krijgt medicijnen, dat is **23%** minder dan bij volwassenen
- **98.000 kinderen** overleden in 2021 aan de gevolgen van aids, dat is meer dan het jaar daarvoor

"No child should be born with or grow up with HIV, and no child with HIV should go without treatment."

Dr Tedros Adhanom Ghebreyesus,
Director-General of the WHO

Wat doet Aidsfonds voor de kinderen met hiv?

Het doel is om 40.000 kinderen met hiv te vinden, in de landen Zimbabwe, Mozambique, Nigeria, Kenia, Oeganda en in Zuid Afrika. Hiervoor trainen we tientallen mensen op tot lokale gezondheidswerker. Zij leren alles over het testen van moeders en kinderen op hiv en over de speciale hiv-zorg aan kinderen. Ze testen in afgelegen dorpen en gaan op zoek naar vrouwen die borstvoeding geven of zwanger zijn. De lokale gezondheidswerkers zorgen dat de gevonden kinderen en vrouwen hiv-medicijnen krijgen in een kliniek en hun levensreddende behandeling volhouden. De nationale overheid wordt door Aidsfonds stapsgewijs hierin meegenomen, zodat deze aanpak op termijn ook echt nationaal beleid wordt.

Mária (25) uit Mozambique.

Ze wist niet dat ze hiv had en woonde zo afgelegen dat ze geen zorg heeft gehad tijdens haar zwangerschap en bevalling. Haar dochtertje Ester is met hiv geboren.

"Sinds ik met de behandeling ben begonnen, voel ik me goed. Voorheen had ik altijd koorts. Ik was toen ook lange tijd niet ongesteld, maar sinds ik de hiv-medicijnen neem, gaat het goed met me en is mijn menstruatie weer normaal. Mijn dochter neemt de medicatie zonder problemen in, ze hoeft gelukkig niet te braken. Het ziekenhuis is ver weg, een uur lopen. Maar ik geef het niet op en ik ga nu eens per maand naar het ziekenhuis."

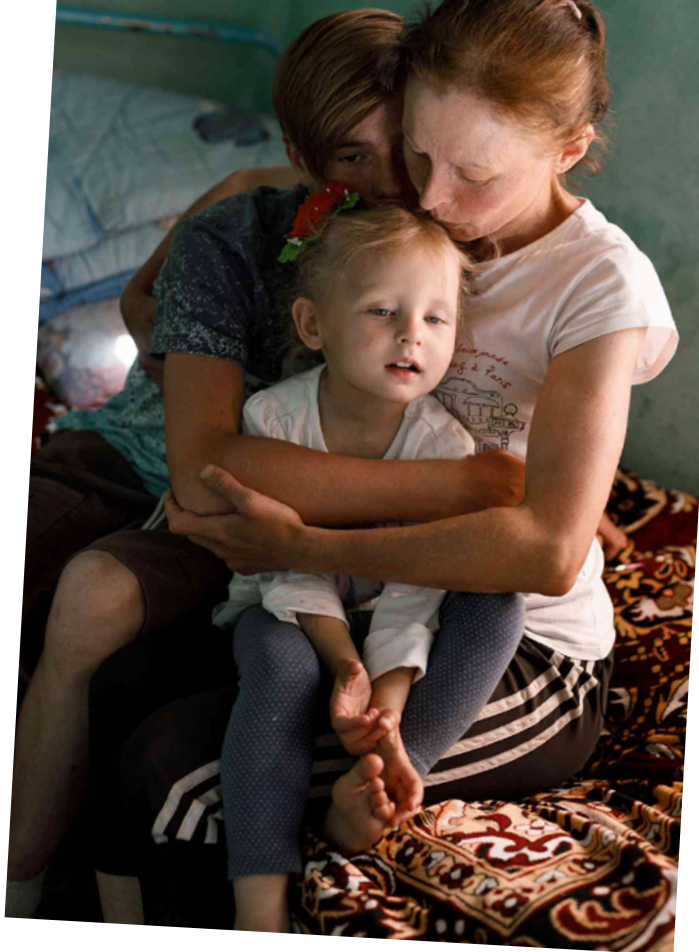
Otilia (29) uit Zimbabwe weet nog maar enkele jaren dat ze hiv heeft. Na een miskraam testte ze positief. Haar echtgenoot wilde vanwege religieuze overtuigingen haar hiv-status geheim houden en ze mocht geen medicijnen gebruiken. Toen ze weer zwanger werd zocht ze zelf hulp bij zorgverleners die door Aidsfonds worden ondersteund. Ze nam haar hiv-medicijnen stiekem en behoeftte zo haar dochter Anisha voor een hiv-infectie.

"Ik was zo opgelucht dat mijn hiv-medicijnen verborgen bleven voor mijn man. De vrouw die de pillen voor mij bewaarde is mijn beste vriendin geworden. Ik heb nooit verzuimd om ze te nemen. Ik was zo bang voor de dood en dat mijn kind weer iets zou overkomen. Ik was zo enorm blij dat Anisha geboren werd zonder hiv."

Olena (38) en dochter Karina(4) uit Oekraïne. Beiden hebben hiv. Door de oorlog en de lange afstand naar een kliniek is het moeilijk om aan hun hiv-pillen te komen.

"Die medicijnen zijn ons leven. Het leven van mijn dochter is pas net begonnen. Ik doe er alles voor om te voorkomen dat dit virus haar dat afneemt. Als het nodig is, loop ik kilometers om de medicijnen te halen. Voor mijn dochter doe ik alles. En ook voor mijn zoon, die geen hiv heeft. Hij accepteert me zoals ik ben. Ik wil dat ze gezond zijn en alle hulp die ik daarbij krijg, is als een zonnestraal in een donkere lucht."

Wat doet Aidsfonds voor de 260.000 mensen met hiv in Oekraïne?

Door de oorlog is de toegang tot hiv-diensten ernstig beperkt en de aanvoer van medicijnen is verstoord. Van de 250 medische faciliteiten in Oekraïne die zorg bieden aan mensen met hiv, zijn er 31 totaal verwoest of liggen nu in Russisch bezet gebied. Hiv-zorg is grotendeels overgenomen door vrijwilligers en ngo's. Aidsfonds heeft een fonds voor noodhulp opgezet om mensen met hiv in Oekraïne en Oekraïense vluchtelingen in buurlanden te helpen. We werken samen met Dokters van de Wereld en andere maatschappelijke organisaties om ervoor te zorgen dat de behandeling van mensen met hiv wordt voortgezet en hiv-medicijnen beschikbaar blijven. Vrouwen en kinderen met hiv hebben we geholpen om het oorlogsgebied te ontvluchten en bieden we een veilig onderdak en voedsel. Ook veel LHBTI-vluchtelingen hebben door onze contacten een veilige plek kunnen vinden. Tienduizenden mensen krijgen nu medische en psychosociale hulp.

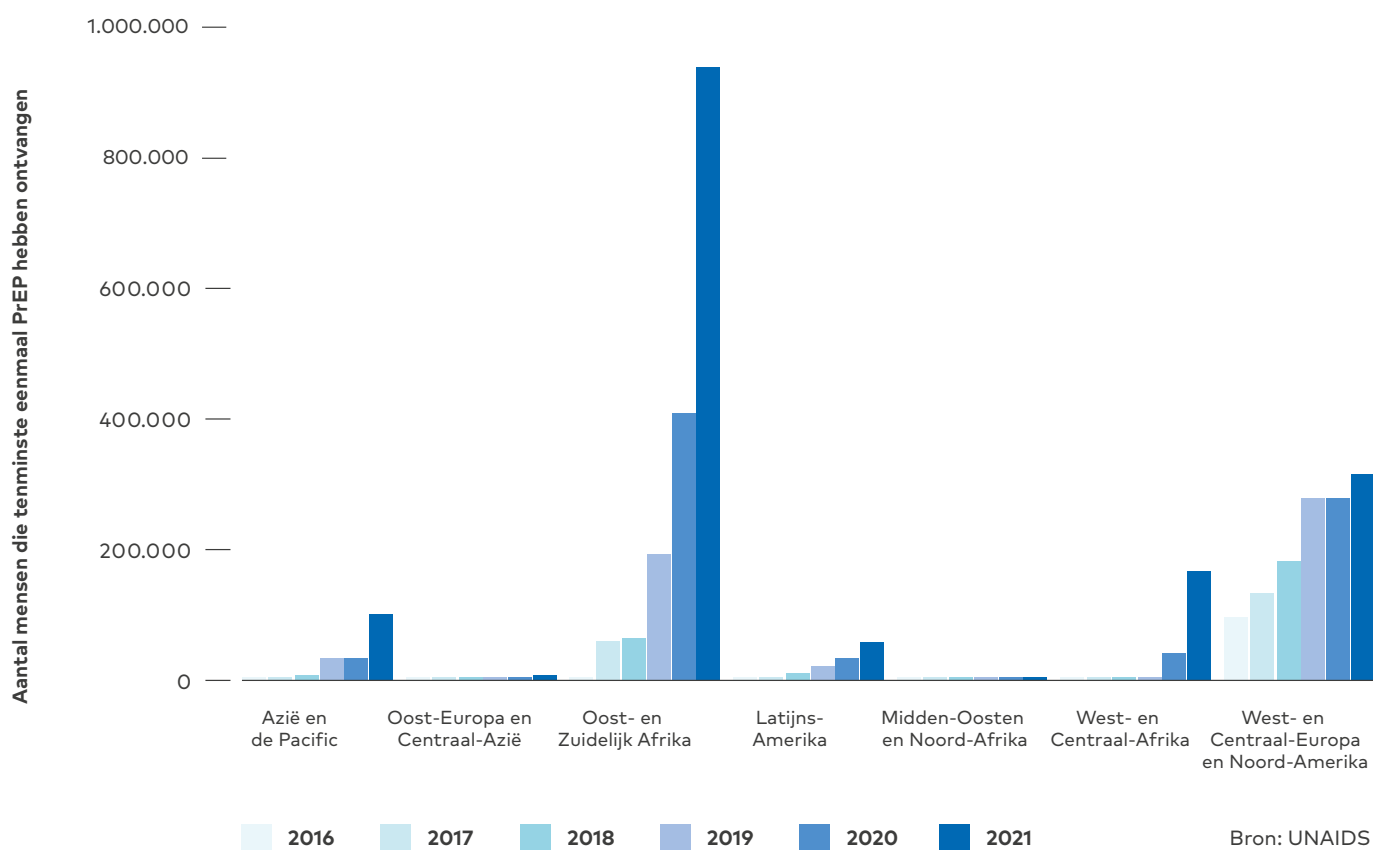
Ongelijke toegang tot preventie

Er is nog geen vaccin tegen hiv, maar er is wel het effectieve hiv-preventiemiddel PrEP. Eén van de VN-doelstellingen is om in 2025 wereldwijd aan **10 miljoen** mensen PrEP te verschaffen.

In 2021 kregen wereldwijd nog maar **1,6 miljoen** mensen het hiv-preventiemiddel PrEP. Dat aantal is het afgelopen jaar verdubbeld ten opzichte van het jaar daarvoor, van **820.000** in 2020 tot **1,6 miljoen** in 2021. Het gebruik van PrEP nam toe ondanks de corona-pandemie.

Opvallend is dat dit keer niet het rijke Europa voorop loopt als het gaat om het beschikbaar stellen van PrEP, maar juist landen in Oost- en Zuidelijk Afrika.

Wereldwijd gebruik van PrEP neemt toe

De afgelopen 2 jaren zijn met name Kenia, Zuid-Afrika en Zambia de drijvende kracht achter de snelle invoering van PrEP. Maar ook in Cambodja wordt PrEP nu groots uitgerold.

Maar in andere regio's van lage- en midden-inkomenslanden is minimale vooruitgang geboekt. En Europa loopt fors achter met de toegang tot en het gebruik van PrEP. Alleen Oekraïne heeft het afgelopen jaar, tijdens de oorlog, het PrEP-gebruik weten te verdubbelen.

Nederland is binnen Europa een achterblijver als het gaat om PrEP

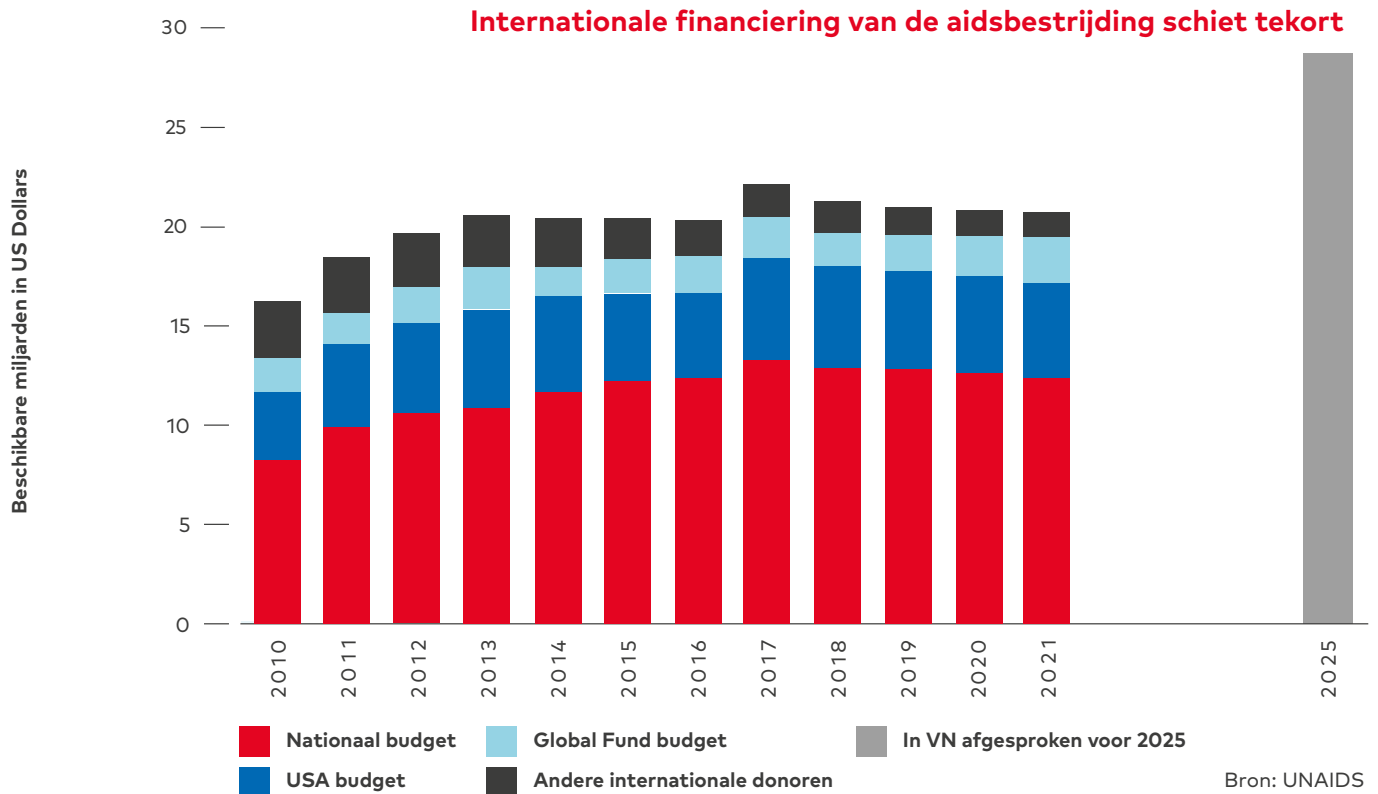
In Nederland gebruiken op dit moment naar schatting **10.000** mensen PrEP. PrEP is beschikbaar bij de GGD voor mensen die hoog risico hebben op hiv. Er is via de GGD maar voor 8500 mensen PrEP beschikbaar. Het maximum aantal mensen dat via de GGD PrEP kan krijgen is al sinds begin 2022 bereikt. Inmiddels staan daardoor er bijna **3.000** personen op de wachtlijsten voor PrEP via de GGD.

PrEP zou ook verkrijgbaar moeten zijn via de huisarts, maar de praktijk is anders. De Landelijke Huisartsen Vereniging adviseert haar leden geen PrEP voor te schrijven, want dit zou niet tot de basiszorg horen. Hierdoor is PrEP slechts via een beperkt aantal huisartsen toegankelijk. Bovendien blijken de kosten van PrEP via de huisarts voor veel mensen een belemmering, want de PrEP-zorg valt onder het eigen risico. Nederland is met deze gebrekkige toegang tot PrEP een opvallende achterblijver in Europa. In de omringende landen (Duitsland, België, Frankrijk, UK, Spanje, Noorwegen, Portugal, Zweden) is PrEP wel opgenomen in de basis zorgverzekering.

Inmiddels weten we dat de gebrekkige toegang tot PrEP in Nederland de afgelopen jaren heeft geleid tot enkele tientallen hiv-infecties per jaar die voorkomen hadden kunnen worden. Dit betrof infecties bij personen die de intentie hadden om PrEP te gebruiken, maar er niet in slaagden toegang tot het middel te krijgen.

Stichting Hiv Monitoring stelt vast dat in ieder geval 48 personen die PrEP hadden willen gebruiken in de periode 2019 – 2021 een hiv-diagnose kregen. Het werkelijke aantal ligt waarschijnlijk aanzienlijk hoger, aangezien van minder dan de helft van de personen die een hiv-diagnose kregen informatie beschikbaar is over hun intentie ten aanzien van PrEP.

Ongelijke financiering

Juist nu internationale steun hard nodig is, vermindert de wereldwijde solidariteit. De financiering van de wereldwijde aidsbestrijding neemt af. De landen met de meeste mensen met hiv hebben hun budget voor de hiv-bestrijding voor het tweede opeenvolgende jaar bevroren of zelfs verminderd.

"Ending AIDS would cost much less money than not ending AIDS. The actions needed to end AIDS are also key for overcoming other pandemics."

Winnie Byanyima,
Executive Director of UNAIDS

Veel westerse donorlanden, met uitzondering van de VS, laten het afweten. De afgelopen **10 jaar** verminderde hun bijdrage aan de aidsbestrijding in lage- en middeninkomens landen met **57%**. Het Global Fund, het wereldfonds ter bestrijding van hiv, tbc en malaria, vroeg de internationale donoren, waaronder Nederland, om hun bijdrage voor de komende 3 jaren aanzienlijk te verhogen. Dat is maar gedeeltelijk gelukt. Het wereldfonds berekende **\$ 18 miljard** nodig te hebben, maar kreeg maar **\$ 14,25 miljard**.

Het afgelopen jaar was er in totaal 6% minder internationaal geld voor de aidsbestrijding beschikbaar. Daardoor is er nu een totaal tekort ontstaan van **\$ 8 miljard** op het internationale budget tot **2025**, dat nodig is om een einde te maken aan aids.

Niets voor ons, zonder ons

Aidsfonds en partners

"Hiv bestrijden kan alleen door op te komen voor mensenrechten en gendergelijkheid. Het is onmogelijk mensen met hiv te ondersteunen wanneer zij worden gecriminaliseerd en in de gevangenis worden gezet in plaats van een behandeling te krijgen. Het is onmogelijk vrouwen met hiv te ondersteunen als zij niet over hun lichaam kunnen beslissen. Een einde maken aan aids heeft dus niet alleen met voldoende financiering te maken, er zijn ook essentiële beleidsveranderingen noodzakelijk. Nederland moet andere landen op hun verantwoordelijkheid blijven aanspreken."

Mark Vermeulen
Directeur Aidsfonds-Soa Aids
Nederland

Aidsfonds vindt dat geen enkele beslissing genomen mag worden in de strijd tegen hiv en aids, zonder dat mensen met hiv zelf een stem hebben om het beleid te kunnen beïnvloeden. Ongelijkheid kan alleen overwonnen worden door mensen met hiv te helpen om van zich te laten horen.

In 2021 werkten we samen met meer dan 230 lokale, nationale, regionale en mondiale netwerken en consortia van maatschappelijke organisaties en gemeenschappen in de wereld. We zijn actief in Botswana, Burundi, Burkina Faso, Kenia, Mozambique, Nigeria, Zuid-Afrika, Oeganda, Zambia, Zimbabwe en in de MENA-regio (met specifieke aandacht voor Egypte en Marokko) en de EECCA-landen (met specifieke aandacht voor Rusland en Oekraïne).

Wij ondersteunen groepen mensen met een verhoogd risico op hiv, zoals sekswerkers, LHBTI's, mensen die drugs gebruiken, jonge vrouwen en hun mannelijke partners, jongeren, mensen in gevangenissen en migranten. We helpen hen om op te komen voor hun rechten.

Aidsfonds is een betrokken fondsenwerver en sponsor. Gemeenschappen van mensen met hiv beslissen zelf waarin geïnvesteerd wordt en spelen een sleutelrol bij het bepalen van de beste aanpak. Zij weten tenslotte het beste wat nodig is en wat werkt.

Bronnen

1. UNAIDS – In Danger – Global AIDS Update 2022

Millions of lives at risk as progress against AIDS falters

<https://www.unaids.org/en/resources/documents/2022/in-danger-global-aids-update>

2. Global Fund – Results Report 2022

https://www.theglobalfund.org/media/12265/corporate_2022resultsreport_report_en.pdf

3. Russian Federal Centre for AIDS prevention and Control

<http://www.hivrussia.info/wp-content/uploads/2022/03/Spravka-VICH-v-Rossii-na-31.12.2021-g..pdf>

Contact

Persvoorlichting

Anna Nijsters

anijsters@aidsfonds.nl

Aidsfonds

aidsfonds.nl

aidsfonds.org

Colofon

Redactie

Anna Nijsters

Vormgeving

De Handlangers

